

Část V. – Osnovy

I. stupeň

KAPITOLA 3. - HUDEBNÍ VÝCHOVA

Vzdělávací oblast: Umění a kultura

Vzdělávací obor - vyučovací předmět: Hudební výchova

1. CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU HUDEBNÍ VÝCHOVA

Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

- je realizována v 1. - 5. ročníku - 1 hod. týdně
- hudební výchova se realizuje ve vzdělávacím oboru Umění a kultura
- vzdělávací obsah je rozdělen do čtyř oblastí

Vzdělávací obsah je členěn do čtyř tematických okruhů:

Vokální činnost – práce s hlasem, kultivace pěveckého i mluveného projevu

Instrumentální činnost – hra na hudební nástroje a jejich využití při reprodukci a produkci

Hudebně pohybová činnost – ztvárnění hudby pohybem, tancem, gesty

Poslechová činnost – aktivní vnímání hudby, poznávání žánrů, stylů a podob, žáci pracují ve třídě s využíváním audiovizuální techniky, za pomoci různých forem s využitím dostupných vyučovacích pomůcek.

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

- žák zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase
- učitel vede žáky k užívání správné terminologie a symboliky
- učitel umožňuje každému žákovi zažít úspěch

Kompetence k řešení problémů

- rozlišuje jednotlivé kvality tónů, rozpozná výrazné tempové a dynamické změny v proudu znějící hudby
- rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje, odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální
- učitel sleduje při hodině pokrok všech žáků
- učitel vede žáky k vzájemnému naslouchání

Kompetence komunikativní

- žák rytmizuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem
- reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie
- učitel se zajímá o náměty, názory, zkušenosti žáků
- učitel vytváří příležitosti pro relevantní komunikaci mezi žáky

Kompetence sociální a personální

- žáci jsou vedeni ke kritickému usuzování a posuzování žánrů a stylů hudby
- učitel vede žáky k vzájemnému naslouchání
- učitel vede žáky k tomu, aby brali ohled na druhé

Kompetence občanská

- žák je veden ke kritickému myšlení nad obsahy hudebních děl
- učitel umožňuje žákům, aby se podíleli na utváření kritérií hodnocení činností nebo jejich výsledků

Kompetence pracovní

- využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře, tanečním pohybem vyjadřuje hudební náladu
- učitel sleduje při hodině pokrok všech žáků
- učitel vede žáky k používání obecně známých termínů, znaků a symbolů
- učitel vede žáky k užívání různých nástrojů a vybavení

Průřezová témata

V Hudební výchově budou realizována tato průřezová témata:

MKD – vnímání autora mediálních sdělení

MKV – lidské vztahy

EGS – Evropa a svět nás zajímá

2. VZDĚLÁVACÍ OBSAH VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU HUDEBNÍ VÝCHOVA

Vzdělávací oblast: Umění a kultura
Vyučovací předmět: Hudební výchova
Ročník: 1.

Výstup	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, projekty, exkurze	Poznámky
<p>dbá na správné dýchání a držení těla provádí hlasová a dechová cvičení zřetelně vyslovuje zná význam not rozlišuje tón, zvuk, hlas mluvený a zpěvní umí vytleskat rytmus podle vzoru rozlišuje krátké a dlouhé tóny</p> <p>učí se používat dětské hudební nástroje k rytmickým cvičením a hudebnímu doprovodu pozná a umí pojmenovat klavír, kytaru, flétnu, dřívka, triangel, hůlky, bubínek,</p> <p>provádí hudebně pohybovou činnost (držení těla, chůze, jednoduché taneční hry, pochod)</p> <p>pozná a naučí se vybrané vánoční koledy pozná vybrané hudební nástroje (viz hudební nástroje)</p>	<p>Vokální činnosti -pěvecký a mluvní projev (pěvecké dovednosti, hlasová hygiena) -hudební rytmus (realizace písní ve 2/4 taktu)</p> <p>Instrumentální činnosti -hra na hudební nástroje (reprodukce motivů, témat, jednoduchých skladbiček pomocí nástrojů z Orlova instrumentáře, zobcových fléten) -rytmizace, hudební hry (ozvěna)</p> <p>Hudebně pohybové činnosti -taktování, pohybový doprovod znějící hudby (2/4 takt) -pohybové vyjádření hudby (pohybová improvizace)</p> <p>Poslechové činnosti -kvality tónů</p>	<p>EGS – Evropa a svět nás zajímá - poznávání evropské hudby MKV-Kulturní diference, Lidské vztahy - hudba etnických skupin MDV – vnímání autora mediálních sdělení - výběr kvalitní hudby hudba provází výuku ČJ, M (Jedna, dvě ..) i Prv (Prší, prší)</p>	

Školní vzdělávací program - Základní škola, Nový Hrádek, okres Náchod

Výstup	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, projekty, exkurze	Poznámky
podle zvuku seznámí se s varhanní hudbou pozná hymnu ČR a rozumí smyslu textu	-hudba vokální, instrumentální, vokálně instrumentální, lidský hlas, hudební nástroj -hudební styly (hudba pochodová, taneční, ukolébavka, ...)		

Nabídka poslechových skladeb: Hymna ČR
ukolébavky, vánoční koledy a písně
A. Vivaldi: Čtvero ročních období
O hluchém bubnu
Jak se kontrabas zamiloval

Nabídka pro nácvik písní: Rybička maličká; Holka modrooká; Pod naším okýnkem; Bude zima, bude mráz; Adámku náš; Šla Nanyňka zeli; Já jsem z Kutné Hory; Šel zahradník do zahrady; Když jsem jel do Prahy; Maličká su Vánoční: Štědrej večer nastal; Pásli ovce valaši

Vzdělávací oblast: Umění a kultura
Vyučovací předmět: Hudební výchova
Ročník: 2.

Výstup	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, projekty, exkurze	Poznámky
<p>rozlišuje rytmus pomalý a rychlý, melodii stoupavou a klesavou, zeslabování a zesilování umí vytleskat rytmus podle říkadla a písni zná pojmy notová osnova, noty, houslový klíč rozlišuje noty, pomlky, takty umí doplnit zpěv hrou na jednoduché hud. nástroje umí zazpívat vybrané vánoční koledy</p> <p>pozná a rozlišuje hudební nástroje podle zvuku – klavír, trubka, housle, pikola umí užívat dětské hudební nástroje</p> <p>umí se pohybovat podle daného rytmu, při tanci tleskat a do pochodu bubnovat umí pohybově vyjádřit hudbu, zpěv s tancem</p> <p>rozlišuje umělou a lidovou píseň sezná se s vybranými skladbami klasiků</p>	<p>Vokální činnosti -pěvecký a mluvní projev (pěvecké dovednosti, hlasová hygiena, dynamicky odlišný zpěv, rozšiřování hlasového rozsahu) -hudební rytmus (realizace písni ve 2/4 a 3/4 taktu) -dvojhlas (lidový dvojhlas, kánon)</p> <p>Instrumentální činnosti -hra na hudební nástroje (reprodukce motivů, témat, jednoduchých skladbiček pomocí nástrojů z Orffova instrumentáře, zobcových fléten) -rytmizace, hudební hry (otázka – odpověď), hudební improvizace</p> <p>Hudebně pohybové činnosti -taktování, pohybový doprovod znějící hudby (2/4 takt) -pohybové vyjádření hudby (pohybová improvizace)</p> <p>Poslechové činnosti -kvality tónů, vztahy mezi tóny</p>	<p>Vv - ilustrace Tv – pochod taneční krok Čj – říkadla Vv – Vánoce Pě – vánoční výzdoba Čj – vypravování Prv – lidové zvyky a tradice</p> <p>MDV – Vnímání autora mediálních sdělení (uplatnění výrazových prostředků v hudbě a tanci)</p> <p>MKV – Lidské vztahy (mezilidské vztahy v lidové písni)</p>	

Školní vzdělávací program - Základní škola, Nový Hrádek, okres Náchod

Výstup	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, projekty, exkurze	Poznámky
	(akord) -hudební výrazové prostředky, hudební prvky (pohyb melodie, rytmus) -hudba vokální, instrumentální, vokálně instrumentální, lidský hlas, hudební nástroj -hudební styly (hudba pochodová, taneční, ukolébavka, ...)		

Nabídka pro poslechové skladby: I. Hurník – Nedokončená pohádka, Kukačka

B. Smetana – Pochod komediantů

V. Trojan – Žabák

P. I. Čajkovskij – Skřivánek

vánoční koledy - Štěstí, zdraví, Já malý přicházím aj.

Nabídka pro nácvik písní:

Černé oči, jděte spát; Kalamajka; Dů valaši, dů; Kdybys měla, má panenko; Marjánko, Marjánko; Škubejte, kravičky; To je zlaté posvícení; Pásla ovečky; Ach synku, synku; Na tý louce zelený;

Vánoční: Nesem vám noviny; Štěstí, zdraví, pokoj svatý

Nabídka pro zpěv s tancem:

Marjánko, Marjánko, Ach, synku, synku, Na tý louce zelený

Vzdělávací oblast: Umění a kultura

Vyučovací předmět: Hudební výchova

Ročník: 3

Výstup	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, projekty, exkurze	Poznámky
<p>umí vytleskat a taktovat dvoučtvrteční a tříčtvrteční takt umí pojmenovat notovou osnovu rozliší a přečte z notového zápisu takt dvoučtvrteční, tříčtvrteční, rozlišuje a umí napsat notu celou, půlovou, čtvrt'ovou, podle zápisu not pozná stoupavou a klesavou melodii seznámí se s hymnou ČR naučí se zpívat vybrané písně dbá na správné dýchání</p> <p>rozlišuje nástroje dechové, smyčcové, žesťové a umí uvést příklad umí přiměřeně doprovázet na rytmické nástroje</p> <p>rozliší rytmus valčíku a polky umí polkové a valčíkové kroky (chůze dvoudobá, třídobá) umí pohybově vyjádřit hudbu</p>	<p>Vokální činnosti -pěvecký a mluvní projev (pěvecké dovednosti, hlasová hygiena, dynamicky odlišný zpěv, rozšiřování hlasového rozsahu) -hudební rytmus (realizace písní ve 2/4 a 3/4 taktu) -dvojhlas (lidový dvojhlas, kánon)</p> <p>Instrumentální činnosti -hra na hudební nástroje (reprodukce motivů, témat, jednoduchých skladbiček pomocí nástrojů z Orffova instrumentáře, zobcových fléten) -rytmizace, hudební hry (otázka – odpověď), hudební improvizace</p> <p>Hudebně pohybové činnosti -taktování, pohybový doprovod znějící hudby (2/4 takt) -pohybové vyjádření hudby (pohybová improvizace)</p>	<p>V - ilustrace</p> <p>TV – pochod taneční krok</p> <p>V – Vánoce Pč – vánoční výzdoba Čj – vypravování Prv – lidové zvyky a tradice EGS - Evropa a svět nás zajímá</p>	

Školní vzdělávací program - Základní škola, Nový Hrádek, okres Náchod

Výstup	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, projekty, exkurze	Poznámky
pozná B. Smetanu a A. Dvořáka zná některá díla B. Smetany a A. Dvořáka poslechem rozezná hudební nástroje poslouchá vážnou hudbu, zábavnou, slavnostní	Poslechové činnosti -kvality tónů, vztahy mezi tóny (akord) -hudební výrazové prostředky, hudební prvky (pohyb melodie, rytmus) -hudba vokální, instrumentální, vokálně instrumentální, lidský hlas, hudební nástroj -hudební styly (hudba pochodová, taneční, ukolébavka, ...)		

Nabídka pro poslechové skladby: W. A. Mozart –
 Menuet
 I. Hurník – U ohníčku
 B. Smetana – Luisina polka, Má vlast (Vltava)
 A. Dvořák – Humoreska, Slovanský tanec č. 7
 Korsakov – Let čmeláka
 varhanní hudba, různé hudební nástroje

Nabídka pro nácvik písní: A já su synek z polanky; Až já pojedu přes ten les; Tancuj, tancuj; Slunéčko zachází za hory; Už ty pilky dořezaly; Vrt' sa děvče; Vyletěla holubička ze skály; Bejvávalo, bejvávalo; Dobrú noc, má milá; Ó, řebíčku zahradnický
 Vánoční: Rychle bratři; My tři králové
 nácvik hymny ČR

Nabídka pro zpěv s tancem: polkový, valčíkový krok
 Měla babka čtyři jabka - mazurka

Vzdělávací oblast: Umění a kultura
Vyučovací předmět: Hudební výchova
Ročník: 4.

Výstup	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, projekty, exkurze	Poznámky
<p>učí se další písně dbá na správné dýchání zná pojmy repetice, houslový klíč umí napsat houslový klíč rozlišuje délky not a umí je zapsat pozná dynamická znaménka p, mf, f a umí je v písni použít zná stupnici C dur (názvy not)</p> <p>rozlišuje nástroje dechové, smyčcové, klávesové, drnkací, bicí doprovodí písně na rytmických nástrojích rytmizace říkadel</p>	<p>Vokální činnosti -pěvecký a mluvní projev (pěvecké dovednosti, hlasová hygiena) -hudební rytmus (realizace písni ve 2/4 taktu) -dvojhlas a vícehlas (kánon a lidový dvojhlas) (rozvíjení činností z 1. období) - hudební rytmus (realizace písni ve 3/4 a 4/4 taktu) -dvojhlas a vícehlas (prodleva, dvojhlasé písně) -intonace a vokální improvizace (durové a mollové tóniny) -grafický záznam vokální hudby (čtení a zápis rytmického schématu písni, orientace v notovém záznamu)</p> <p>Instrumentální činnosti -hra na hudební nástroje (reprodukce motivů, témat, jednoduchých skladbiček pomocí nástrojů z Orffova instrumentáře, zobcových fléten) -rytmizace, melodizace a stylizace, hudební improvizace (tvorba hudebního doprovodu, hudební hry)</p>	<p>Vv - ilustrace</p> <p>Tv – pochod taneční krok</p> <p>Vv – Vánoce Pč – vánoční výzdoba</p> <p>Čj – vypravování Prv – lidové zvyky a tradice</p> <p>MKV-lidské vztahy- vzájemné obohacování různých kultur -kulturní diference- -poznávání vlastního kulturního zakotvení, respektování zvláštností různých etnik</p>	

Školní vzdělávací program - Základní škola, Nový Hrádek, okres Náchod

Výstup	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, projekty, exkurze	Poznámky
<p>umí pohybově vyjádřit hudbu, valčíkový krok</p> <p>pamatuje si nejdůležitější údaje o B. Smetanovi zná jména oper B. Smetany zná názvy symfonických básní cyklu Má vlast seznámí se s životem a dílem A.. Dvořáka a L. Janáčka a Bohuslava Martinů poslouchá vybrané skladby pozná písně ve dvoučtvrtečním a tříčtvrtečním taktu pozná opakující se téma v poslouchané skladbě</p>	<p>-grafický záznam melodie (rytmické schéma jednoduché skladby)</p> <p>Hudebně pohybové činnosti -taktování, pohybový doprovod znějící hudby (3/4 a 4/4 takt, valčík, menuet) -pohybové vyjádření hudby (pantomima a pohybová improvizace) -orientace v prostoru (pamětné uchování tanečních pohybů)</p> <p>Poslechové činnosti -kvality tónů -vztahy mezi tóny -hudební výrazové prostředky a hudební prvky -hudba vokální, instrumentální, vokálně instrumentální, lidský hlas, hudební nástroj (rozvíjení činností z 1. období) -hudební styly a žánry (hudba pochodová, taneční, ukolébavka, ...) -hudební formy (malá a velká písňová, rondo, variace) -interpretace hudby (slovní vyjádření)</p>		

Nabídka poslechových skladeb: B. Smetana – Proč bychom se netěšili, Luisina polka, Vltava, Vyšehrad
B. Martinů

Školní vzdělávací program - Základní škola, Nový Hrádek, okres Náchod

---

L. Janáček – Pilky
W. A. Mozart – Menuet, Malá noční hudba
vánoční hudba
valčíky (J. Strauss aj.)

Nabídka pro nácvik písní: Bratře Kubo;, Kdyby byl Bavorov; Na našem dvoře; Náchodský zámek; Široký, hluboký; Ten chlumecký zámek; Pletla v kytku; Plavala husička po Dunaji; Rožnovské hodiny; Beskyde, Beskyde;
Vánoční: Byla cesta ušlapaná; Veselé vánoční hody

Nabídka pro zpěv s tancem: variace kroky polkové, valčíkové, mazurka

Vzdělávací oblast: Umění a kultura
Vyučovací předmět: Hudební výchova
Ročník: 5.

Výstup	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, projekty, exkurze	Poznámky
<p>pozná smyčcové nástroje – housle, violoncello, kontrabas dechové nástroje – trubka, pozoun, lesní roh seznámí se s hudebními nástroji v symfonickém orchestru</p> <p>zná pojmy stupnice C dur, repetice, zesílení, zeslabení pozná basový klíč čte noty v rozsahu c1 – g2 v houslovém klíči umí provést rozbor zapsané písně – druh písně, notový zápis, takt, melodie seznámí se s krajovými lidovými tanci umí taktovat čtyřčtvrteční takt zná původ státní hymny</p>	<p>Vokální činnosti -pěvecký a mluvní projev (pěvecké dovednosti, hlasová hygiena) -hudební rytmus (realizace písní ve 2/4 taktu) -dvojhlas a vícehlas (kánon a lidový dvojhlas) (rozvíjení činností z 1. období) - hudební rytmus (realizace písní ve 3/4 a 4/4 taktu) -intonace a vokální improvizace (durové a mollové tóniny) -grafický záznam vokální hudby (čtení a zápis rytmického schématu písně, orientace v notovém záznamu)</p> <p>Instrumentální činnosti -hra na hudební nástroje (reprodukce motivů, témat, jednoduchých skladbiček pomocí nástrojů z Orffova instrumentáře, zobcových fléten) -rytmizace, melodizace a stylizace, hudební improvizace (tvorba hudebního doprovodu, hudební hry) -grafický záznam melodie (rytmické schéma jednoduché skladby)</p>	<p>Vv - ilustrace</p> <p>Tv – pochod taneční krok</p> <p>Vv – Vánoce Pě – vánoční výzdoba</p> <p>Čj – vypravování Prv – lidové zvyky a tradice</p> <p>MDV-kritické čtení a vnímání mediálních sdělení -vnímání autora mediálních sdělení</p>	

Školní vzdělávací program - Základní škola, Nový Hrádek, okres Náchod

Výstup	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, projekty, exkurze	Poznámky
<p>umí pohybově vyjádřit nálady seznámí se s relaxací</p> <p>umí jednoduché dvojhlasé písně dbá na správné dýchání</p> <p>doprovodí písně na rytmické hudební nástroje</p> <p>poslouchá vybrané skladby poslechem pozná vybrané smyčcové a dechové nástroje pozná varhanní hudbu pozná vánoční hudbu a vánoční koledy pozná tramské písně</p>	<p>Hudebně pohybové činnosti -taktování, pohybový doprovod znějící hudby (3/4 a 4/4 takt, valčík, menuet) -pohybové vyjádření hudby (pantomima a pohybová improvizace) -orientace v prostoru (pamětné uchování tanečních pohybů)</p> <p>Poslechové činnosti -kvality tónů -vztahy mezi tóny -hudební výrazové prostředky a hudební prvky -hudba vokální, instrumentální, vokálně instrumentální, lidský hlas, hudební nástroj (rozvíjení činností z 1. období) -hudební styly a žánry (hudba pochodová, taneční, ukolébavka, ...) -hudební formy (malá a velká písňová, rondo, variace) -interpretace hudby (slovní vyjádření)</p>	<p>MKV-lidské vztahy -etnický původ</p> <p>EGS-Evropa a svět nás zajímají</p>	

Nabídka poslechových skladeb: L. Janáček – Říkadla, Lašské tance
B. Smetana – Libuše (vybrané árie), Prodaná nevěsta (vybrané árie), Má vlast
A. Dvořák – Slovanské tance, Symfonie Z nového světa
W. A. Mozart – Don Giovanni (ukázka), Menuet
Händel – Vodní hudba

Školní vzdělávací program - Základní škola, Nový Hrádek, okres Náchod

---

J. J. Ryba – Česká mše vánoční (ukázka) - koncert

Nabídka pro nácvik písní:

Ej lásko, lásko; Kde domov můj; Měla jsem holoubka; Muzikanti, co děláte; Nechoď tam; Teče voda, teče;
V širém poli studánečka; Ten suchdolský rybník; Česká písnička; Petrovský zámek
Vánoční: Narodil se Kristus pán; Dej Bůh

Zpracováno k ŠVP platnému k 1. září 2009 a dále.